

דינוחשבו על פעולות הארגון בישראל

בארץ שהה בונ-עירנו היסטוריון מג' י. טרונק דגנו אליו בither פירוט על "ספר-יזכור" המתוכנן.

*

ב-1956 החליט הארגון לעורך קבלת-פנים היגית לספר היהודי הגדול, בונ-עירנו — שלום-אש. לקבלה-הפנים באו לא בלבד בני קוטנה, כי אם רבים אחרים שדבר אין להם עם עירנו, אך בדרך זו ביקשו להביע כבוד ויקר לבונ-עירנו הדגול. (על קבלת-הפנים — ראה דבריו של א. לוסטיגמן).

אולם עיקר פעילותו וטיפולו של הוועד היו מרכזים בהוצאה הספר, בעריכת האוצרות השנתיות ובקיים מגע עם ארגוני בני-קוטנה ויחידים בחו"ל-ארץ.

ב-1961 נבחר ועד יוצאי קוטנה בהרכבת הבא: ש. אלברג — יו"ר-כבוד, יו"ר הוועד — י. מיראנץ, סגן-יו"ר והాחראי על המזכירות — י. אלבוים, מזכירות — א. לוסטיגמן, א. וייסלפליש, ו. גרינבוים. כספים — פ. הירשברג ו. לרמן (פאלאץ), פ. חסין (אגנאה), ט. פוטרמן-סוטושינסקה, ה. פלויזר, מ. ויגדורוביץ', צ. לסמן, ז. מטהל, ג. מושקוביץ', ע. שמעונוביץ'.

הוועד קיים ישיבות סדירות מדי חודש, ואילו הנשיאות התקנסה אחת לשבוע. החלטות הנשיאות הובאו לדיוון במליאת. כמו כן נערכו פגישות לעתים תכופות עם הקוטנאים בחיפה — בבית-הכנסת של לייזר ניביאלקובסקי, או באחד החדרים

בשנות האלימים של מלחמת העולם, עת החלו להגיע פריסות השלום הראשונות מבני עירנו שנעו-זונדו כפליטים מרחבי רוסיה, הchnיטה קבוצת בני-העיר הארץ, באורה ספרנטאני להקים ועד פועל להזורת הנצרכים. בעת ההיא (1944—1943) הגיע לא- נציג ועד העזורה העולמי, הא' יוסף קלארמן, מסרנו לידי רשות שמות וכתובות של יהודי קוטנה ברוסיה, כדי לשולח להם חבילות מזון ובגדים מטורכיה.

אחר של קדשי חלמנו מובא לקברות בבית-העלמין בנחלת-יצחק (תל-אביב) — 1949.

אשר פון די קדושים פון כעמן ווערט גערענונג צו קבורה אויפון בית-עלמין אין נחלת-יצחק — 1949.

בחודש מיי הגיעו אלינו ידיעות ראשונות מוסמכות על חורבן בית-ישראל בפולין וקהילת קוטנה שם. בעת ובუונה אחת החלו להגיע לא-רץ ראשון שארית-הפליטה מביתנו היישן. אז נהייה עניין הקמת ארגון יוצאי קוטנה לדוחף ואקטואלי יותר.

הगישה הראשונה נתקינה בעבר זמן קצר, באחת השבתות, אחר-הצהרים בביתה של ה' אהרון-שלמה אלברג. השתתפו בה עשרים איש, ותיקם הארץ ובני-עיר שווה מקרוב באו. בראש הוועד העמדו ה"ח": א. ש. אלברג, מ. ויגדורוביץ', צ. נורדברג, י. פאלץ וא. לוסטיגמן. ההחלטה החשובה שנתקבלו אז היו: עזרה-הדרית; קיום אזכור לקדושים העיר; הקמת מצבה להנצחת זכרה של קהילת קוטנה על הר-צ'יון בירושלים.

כל החלטות אלה בוצעו. ארגוננו היה בין הארגונים הראשונים של יוצאי-ערבים, שקבעו להזכיר זכר קהילת היהודי קוטנה במרتف השואה. בעצם, למחמת האזכור השתתפו רבים מבני עירנו, ביניהם שני חברי-כנסת יוצאי קוטנה, — ש. באבה ויעקב ריפתין וכן מנכ"ל משרד הדתות הרב ש. כהנא.

בשנת 1962 הוקמה במקום מצבתי-שייש. בטקס השתתפו רבים מבני קוטנה מכל חלקי הארץ.

כבר ביום ה-הטבת הרעיון על הנצחת קהילת היהודי קוטנה ב"ספר-יזכור", שינציחה את זכרה לדורי-זדור. נשלחו פניות לכל ארגוני יוצאי-קוטנה בחו"ל בבקשת להתחיל באיסוף תעוזות, זכרונות, רשימות וכפסים לאפשר הוצאות-ולא-אור. ב-1950, עת

דער קידוש בה- קוטן בירושלים

למען קדושים מושלכים באש!
קדושי קוטנה והסביבה
(פולין)
שנספו בתאי הגזים ומקלאות האש
שהקימו זרע עמלק הנאצים הטמאים
ימח שם וזכרם!

בגיהנום של חלמנו
ביום זעם השם-כה אדר התש"ב
תנצבה

בקשת אירגוננו בפאריס, החליטנו לאפשר הנחתת שלושה יישובים יהודים גדולים בסביבות קוטנה והם: לנצ'יז, קרושניביז, ודומברובייז, שכן יוצאי שלוש עיירות אלה בצרפת מאורגנים באירגון משותף עם יוצאי קוטנה.

*

לאחר שהתחשרנו עם העורך מר דוד שטוקפיש, החל חברי עורכים — שנקבע למטרה זו מטעם הוועד — הח"ח: באביה מנדלביז, מיראנז, ריפתין, מושקוביז, פרומר, וייכסלפיש, אל-בוים, ויגדורובייז, לרונ (פאלאץ), הירשברג ולוסטיגמן — בקריה (כל אחד לחוד או בשותף) את כל החומר שהגיע למערכת הספר.

מר זומר (ארה"ב) בפגישה עם הוועד בישראל (1964)
ה' זאמער (פאר. שטאַטן) אויף א צוֹזָם עטֶרֶעֶף אין יִשְׂרָאֵל (1964)

חברי-העורכים העיר את העורתיו, מיין ותיקן את שדרש תיקון והכינו בשביל הספר. אולם עקרון אחד היה נקט בידיהם — לא לפסול שום חיבור שנתקבל במערכת. לכן רובה הייתה גיעתם בעיבוד ובלייטוש החומר הרב. רובות דנו חברי הוועד והעורכים על כל מאמר ורשימה וכדי עד שמצוותו ראוי להכל בספר.

בטכנון או בביתו של הח' אריה אורנר. בחיפה פעל ועד של יוצאי-קוטנה, שהבריו היו: אריה אורנר, ד"ר ניסן ולצמן, פעלעך טיכנער, ליובא טורבובייז. כן נערך ביקורים אצל הקוטנאים בירושלים ובמקומות אחרים.

*

בראשית שנות השישים גברו הפניות והבקשות מצד בני קוטנה בחו"ל ובארץ, לזרז את הטיפול ב"ספר-זוכר" המתוכנן. בישיבה שנערכה בביתה של הגב' הלה פלוֹצֶר הוועלו לדיוון כל הענינים בקשר לספר והוחלט לבחור בוועד מיוחד שהבריו היו: פ. הירשברג, ל. לרונ, י. אלבוים, א. לוסטיגמן, א. וייכסל-פיש, פולה חסין (באגנא) וטולה פוטרמן-סטוטשינסקה ז"ל. כמו כן הוחלט לארגן מחדש את המוציאות — והתווצרות לא אחרו לבוא. קוים ומגע ונתחdkו הקשרים עם וודי יוצאי בני-קוטנה בפאריס, ניו-יורק, מקסיקו, קנדה, בריטניה, ברזיל ואוסטרליה. גם בארץ החלו יוצאי עירנו להציג ביתר-שאת את פעילותה האינטנסיבית של המוציאות החדשה, בקבלם לעתים תכופות תזכורות, חזורים ומכתבים בבקשת השתתף מפרי-עטם בספר ולהרימ תרומה כספית כדי לאפשר את הוצאה-לאור.

ה ביקורים של בני קוטנה מארצות שונות במדינת ישראל סייעו רבות להידוק הקשרים אتنגו. אנו קיבלנו אותם בלבבות ובחמיות, ברוב המקרים סביר שולחות ערוכים חגייגים ובילינו איתם שעה קלה בהעתה זכרונות מביתנו היישן ובשיחה על תכניות לעתיד. רבים מהם בשובם לארצות מגורייהם נהיו לשגרירי הרצון-הטוב שלנו, כמו: א. מ. בילד ומהנדס י. גרא-בינגסקי במקסיקו, מג' י. טרונק וזומר בארץ-ישראל, הוופמן ושליפר בפאריס. לمعרכת הספר החלו להגיע חומר תעודי,

רשימות, פרקי-זכרונות ותצלומים מיימים עברו בעיר קוטנה. ב-1963 הוציאנו פרווספקט "ספר קוטנה והסביבה", בו נמסר על תוכנו ומגמותו של הספר. הפרווספקט נשלח לכל חברי האירגון בארץ ולאירוגנים-אחיהם בחו"ל. בעיה מיחודת התעוררה נוכחה הבקשה להכליל ב"ספר-זוכר" לבני קוטנה גם מקומות יישוב יהודים הסמוכים לעירנו. לפי

לرون — כספים, א. לוסטיגמן, א. וייכסלפיש, ח. גリンבוים — מזכירות. חברי הוועד — ע. שמעונוביץ', מ. ויגדורוביץ', ג. וולשטיין, צ. לסמן, נ. מושקוביץ', ש. פיינר (באגנא), ה. פלו策ר. ועדת ביקורת — ש. פרומר. מדומברוביץ' — צ. ויינשטווק. כדי ליעיל את הפעולה נבחר ועד-פועל (נשים) בהרכבת הח"ח: י. אלבוים, פ. הירשברג, א. וייכסלפיש, ח. גリンבוים, א. לוסטיגמן, ש. לרון (פאלאץ), מ. ויגדורוביץ'.

במדינת ישראל יושבות כ-300 משפחות יוצאי קוטנה (שהן אלפי נפש). בתל-אביב, רמת-גן, גבעתיים — 170 משפחות; בחיפה וסביבתה — 85; בירושלים — 10; בקיבוצים — 52; ובדרום הארץ יושבות 8 משפחות יוצאי קוטנה.

הבר-העורכים מרכיב היה מנכיגי יוצאי קוטנה מכל ארצות
מגוריהם :
למרות הפעולות האינטנסיבית סביבה הוצאה הספר לא פסקה
הפעולה השוטפת של הארגון. נערכו נשפי פורים וחנוכה וקבלות-
פנים לאורחים מהו"ל. אולם גם פעולות אלה ואחרות שזרות
היו במאצינו להוצאה הספר. הנאומים, ההופעות והכנסותיהן
קודש היו ל„ספר-יזכור“ זה.